

Zadeva: Zapisnik 91. redne seje

Seja **PS SINTEZE-KCD in Nacionalnega sveta za volilni sistem (NSVS)** je potekala prek elektronskih medijev v torek, 17. junija 2025 med 17. in 18.30. uro po naslednjem dnevnem redu:

1. Ocena oddaje Omizja (TV MB) (Vlado in Emil Milan);
2. Predlogi g. Velikonje k razpravi o pokrajinah (P. Velikonja);
3. Informacija o posvetu dveh inštitutov o kombiniranem volilnem sistemu (C. Ribičič in P. Jambrek?);
4. Razno.

Ad 1) TV-MB - Omizje o regionalizaciji

Oddaja Omizje, ki je potekala na temo Ustanovitev pokrajin iz studia TV MB v sredo, 11. junija 2025, je vzbudila nenavadno veliko odzivov, pretežno močno pozitivnih. Zato se je novinar g. Medved, ki je oddajo odlično pripravil, odločil, da s strokovno razpravo na to temo takoj nadaljuje in sicer v sredo, 18. 6. 2025. Zaradi zadržanosti dr. C. Ribičiča bo SINTEZO-KCD zastopal samo dr. D. Radonjič.

V razpravi, ki je sledila uvodni informaciji V. Pogorevčnika in E. M. Pintarja so bili ponovno izpostavljeni nekateri pomembni elementi:

- Pokrajine morajo imeti lastne, originalne vire financiranja; ljudje, ki bodo v pokrajinah odločali o porabi, bodo to delali mnogo bolj odgovorno, če bodo odločali o lastnem denarju, ne o »državnih glavarinah«;
- V nadaljevanju razprave je potrebno več pozornosti posvetiti vprašanju, katere upravne ingerence prenesti na pokrajine iz države in katere iz občin;
- Podrobneje je treba proučiti organe pokrajin in njihovo oblikovanje,
- Projekt oblikovanja pokrajin ne sme omejevati povezovanje občin v medobčinske skupnosti, temveč mora te oblike vzpodbujati;
- V javni razpravi bo potrebno bolj poudariti, da imajo »mejne občine« (med predvidenimi pokrajinami) neodtujljivo pravico, da se same, po potrebi z referendumom, odločijo, v katero pokrajino se bodo vključile;
- Pokrajine morajo biti sposobne prevzeti odgovornost za svoj razvoj, kar zahteva ustrezne ekonomske, infrastrukturne, kadrovske itd. pogoje; vse to pa opozarja, da mora biti število pokrajin smiselno omejeno. Po naših raziskavah in primerjavah je zgornja meja osem pokrajin.

Razprava na TV MB je pokazala, da je delovna skupina za pokrajine, ki jo vodi V. Pogorevčnik, odlično pripravila gradivo, s katerim je uspešno prebila medijsko (politično) »nezainteresiranost« za to problematiko.

Ad 2) Predlogi g. Velikonje k razpravi o pokrajinah

G. Peter Velikonja je prisotne seznanil s svojim delovanjem in izkušnjami o možnem oblikovanju sistema pokrajin. Izhajajoč iz švicarskega modela kantonov je posebej poudaril nujnost, da imajo pokrajine »svoj denar« (po možnosti celo v obliki svoje banke v lasti prebivalcev) ter sistem upravljanja, kjer imajo primarno pravico predlagati politične ukrepe CD-iniciative, šele nato politične stranke. V razpravi je bilo opozorjeno, da je ta model nedvomno zanimiv in vreden študija, da pa je

nastajal v specifičnih političnih in zgodovinskih pogojih in ga ni mogoče smiselno prenesti v povsem drugače strukturirane družbe. Ker je Švica zasnovana kot konfederacija, bolj kot kantoni vlogo »pokrajin« pri nekaterih »državno-upravnih« vprašanjih opravljajo tri federalne enote.

Dogovorili smo se za strokovno povezavo; sestanek, če bo mogoče, pripravimo še pred počitnicami.

Ad 3) Informacija o posvetu dveh inštitutov o kombiniranem volilnem sistemu

Pri predstavitvi poteka razprave med dvema inštitutoma in rezultatih te razprave je prišlo do manjše zadrege, saj se seje kljub dogovoru ni udeležil dr. C. Ribičič, prav tako pa je ostalo brez odgovora njegovo vabilo »partnerju v razgovoru«, dr. P. Jambreku.

Razprava o tem pogovoru je kljub temu stekla, v njej pa je bilo posebej poudarjeno:

- Take razprave so nujno potrebne, saj krepijo spoznanje, da Ustava tam, kjer predpisuje kvalificirano večino, nagovarja k sodelovanju oz. direktno zavezuje obe strani, opozicijo in pozicijo;
- Ciril je večkrat opozoril, da je dogovor med njima mogoč le, če ne vztrajata pri svoji prvi, ekskluzivni opciji reševanja, temveč iščeta drugo, skupno opcijo oz. rešitev;
- V tem kontekstu se ponovno odpira vprašanje, ali je DZ sposoben odpreti in smiselno dokončati razpravo o sedANJI neustrezni, invalidni opredelitvi pristojnosti Predsednika republike. Do te neustrezne opredelitve je prišlo, ko nekateri pregreti revolucionarji niso bili sposobni neobremenjeno razpravljati o funkciji Predsednika države. Danes te systemske anomalije močno zmanjšujejo učinkovitost odločanja države, predvsem DZ, obenem pa odpirajo prostor za preveč pristojnosti političnim strankam (strankokracija). Če bi obstajala možnost razpustitve DZ (predsednik Republike +/- ali US), kar predlagamo v našem kombiniranemu volilnem sistemu, si DZ ne bi drznil nespoštovanja Ustave ali sklepov US, kar danes nonšalantno počenja;
- Posebej to v tem trenutku zadeva sedANJO opozicijo, ki se sklicuje na voljo in interese ljudstva, hkrati pa blokira uresničenje referendumsko jasnih odločitev.

Opozorili smo na zanimivo dogajanje, ko so mladi predstavniki stranke Svoboda sprožili akcijo, da se pasivna volilna pravica odvzame kaznjencem oz. kaznovanim osebam. Dejansko je to vzeto iz naše verzije kombiniranega sistema. Brez komentarja.

Ad 4) Razno

- 4.1. Na naslov SINTEZE smo dobili strokovno izjemno dobro pripravljeno in utemeljeno (po našem laičnem mnenju) gradivo, kako sprožiti in izpeljati nekakšno generalno športno gibanje mladih, s predlogom, da se aktivno zavzamemo za ta projekt.

Razprava je pokazala, da nam je ideja všečna, da pa na žalost nimamo ustreznih kapacitet za tak projekt. Smo mu pa pripravljeno ponuditi »streho CD«, če lahko predlagateljica Z. M. Kovač zbere potrebne potenciale za njegovo uresničenje.

- 4.2. Kot vsako leto SINTEZA-KCD in NSVS načrtujeta poletne počitnice, da si člani naberejo novih moči in zavrtijo kolesje EMŠO za kakih deset enot nazaj. Zaslužili smo ga: v tem letu smo slovenski politiki poslali več kot trideset predlogov, opozoril in ne-zaprošenih nasvetov.

Kar pomeni, da si tudi gospe in gospodje v politiki zaslužijo nekaj oddiha od nas. Lepe počitnice vsem; jeseni bo tako ali tako spet preveč renčanja in lajanja.

Osnutek zapisnika pripravil **E. M. Pintar**